

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

*Nobilissimis, Amplissimis, Consultissimis atq; Pru-
dentissimis*

Patriæ Patribus Conscriptis,

DOMINIS
Confulibus, Præto-
ribus, Ædilibus, Camerariis, & reliquis
in inclytâ Torgaviâ Senatorii Or-
dinis,

VIRIS GRAVISSIMIS,

*Dominis, Meccenatibus atq; Evergetis jugi observantia
cultu de venerandis,*

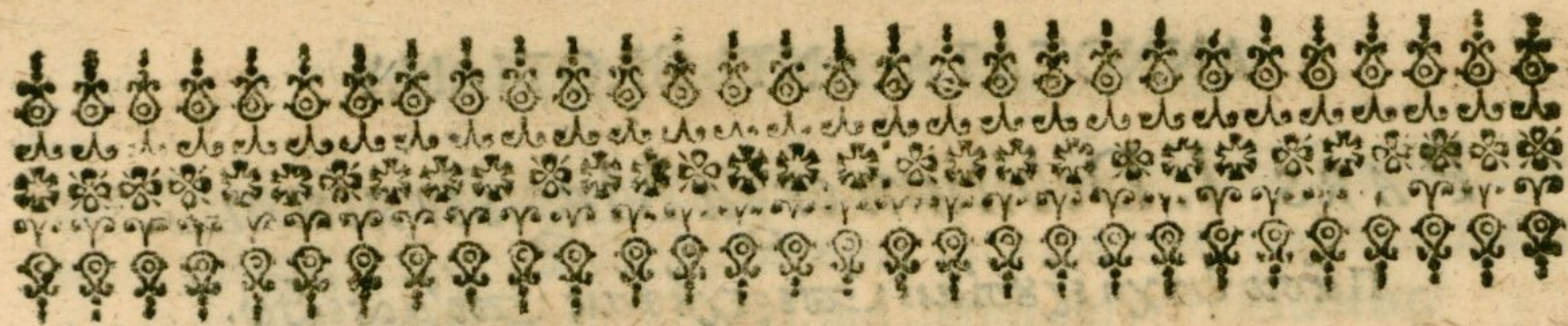
Disputationem hanc Theologicam

*Pietatis & Gratitude
Symbolum esse,*

ut debuit, ita voluit

RESPONDENS

M. Christianus Brockmayer /
Torgensis,

I. N. J.

ANNOTATA ANTI GROTIANA
IN DIVINAM AD ROMANOS
EPISTOLAM.

DISPUTATIO
PUBLICA
RESPONDENTE
M. CHRISTIANO
Brockmayeri /
TORGENSE.

SUBSECTIO II.

REGULAS SPECIALES
COMPLECTENS
CAPUT XIII.

ARGUMENTUM & PARTITIO.

Argumentum.
Gitur hinc de obedientia Magi-

stratui praestanda cum divina ordinationi non ob poenam tantum, sed etiam ob conscientiam, & tributo ob protectionem eidem solvendo: nec non de debito tum civili, tum spirituali, quod est dilectio, in qua legis impletio consistit, reddendo, ut & de operibus tenebrarum deponendis, & armis lucis induendis, ac tempus gratiae decenti ambulatione instituenda.

Partes.
Tribus ergo absolvitur caput praesens exhortationibus: Prima est de debito nostro quoad Magistratum, qua subjectionem & tributi pensionem usque ad vers. 6. incl. Secunda de debito tum civili tum spirituali, quoad proximum ad v. 10. Tertia de debito cujusque decentis vestitus & actionis in die gratiosae lucis, quoad semetipsum ritè in pietate gubernandum: usque ad v. 14.

A

PARS

PARS I. Debitum erga Magistratum.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίας ὑπερέχουσας ὑποτασσέσθω.

“ Absoluto usû legis ritualis & ad mores pertinentis, venit ad
 “ illam partem, quæ ad imperium publicum societatemque civi-
 “ lem pertinet: ostenditque in hâc parte Mosis leges non aboleri à
 “ Christianis, ut qui, in Judæa si viverent, illis legibus parendum
 “ haberent, sed ævari cum aliarum gentium legibus DEO non re-
 “ pugnantibus. Nec obstare, quod Mosis lex à DEO esset lata, cum
 “ & quæ extra Judæam sunt imperia eorumque autoritas à DEO
 “ haberet originem. Simul præcidit difficultatem multorum in
 “ Judæa, qui ideo quod dictum sit Deut: XVII. 15. regem legen-
 “ dam à fratribus, id est, popularibus, inferebant externis nullam
 “ deberi obedientiam, tacitè innuens illam legem valuisse, cum sui
 “ juris esset populus Hebraicus; postquam verò DEI judicio sub
 “ Romanorum imperium devenerat, illis quoque non minùs quam
 “ regi Judæo, aut Judæorum Synedrio parendum, sicut Nabucho-
 “ donosori pareri præcepit Jeremias, sicut Prophetæ Chaldæis &
 “ Persis paruerunt. Erat autem hæc admonitio eò magis necessa-
 “ ria, quod suprâ à lege Mosis liberos dixerat Christianos, unde in-
 “ cautus aliquis inferre potuerat, neque legem Mosis politicam He-
 “ bræis, neque alias leges civiles Christianis nullam injicere parendi
 “ necessitatem: quod contra se habere ostendit ex imperiorum ori-
 “ gine & usû. Πᾶσα ψυχὴ. Etiam Prophetæ & Episcopi. Nam
 “ & Prophetæ & summi Sacerdotes veteris federis sub Regum ac
 “ Synedrii potestate fuerant. Ἐξουσία respondet Hebræo לְשׂוּבָה &
 “ Chaldæo ܠܫܘܒܐ, per quæ significatur imperium. Additur autem
 “ ὑπερέχουσαι, ut intelligantur principes regesque & quocunqve a-
 “ lio nomine sunt tutores status publici, ut Seneca loquitur de Cle-
 “ mentia libro IV. quorum constituta potestate simul constituta po-
 “ testas est eorum, qui sub illis regunt populos, nimirum pro man-
 “ data ipsis parte, ut hoc explicat Petrus 1. II. 13. 14. ubi similiter est
 “ βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι. ὑποτασσέσθω, id est, pareat in omnibus,
 “ quæ contra DEUM non sunt. Est enim Niphâl pro Hitpâhel:
 quod

quod in verbo *πᾶσι* & inde compositis frequentissimum esse, alibi ostendimus. Si DEI praecepta servantibus ob hoc ipsum malum inferatur, non resistant, sed patienter id sustineant.

Quod primum ad distinctionem *ritualis & forensis legis*, diximus de eâ ad c. XII. initium. Nihil isto capite habetur, quod ad legem *ritualem* seu explicandam seu perficiendam seu abrogandam spectet. Primo scilicet memore ad *sacrificia* alluditur, finisque eorum isq; *secundarius* exhibetur. Quod porro secundo hoc praesens caput attinet, de *legibus Judaicae Republicae propriis* nihil in eodem reperitur. Obedientia & subiectio erga Magistratum ad legem *moralem*, non forensis pertinet: *Juris est naturalis* omnibus communis, non verò *juris Ebraeorum proprii*. In Decalogo expressa, imò in mentibus hominum in primæva creatione inscripta: ideoque legis hujus reliquias apud omnes gentes etiam maximè barbaras reperire est. Non ergò tertio opus erat ostendere *leges Moysi eâ parte non aboleri à Christianis*, siquidem etiam Ethnicis Christianam fidem non admittentibus id naturâ notum sit: nec è Judaismo illa fluunt, quæ de subiectione erga Magistratum hic traduntur, aut ævari Judæorum leges de obedientiâ Magistratui debitâ cum aliarum gentium legibus hic docetur. Quarto nullum est indicium *præcisæ difficultatis* circa electionem Regum è fratribus *Deut. XVII. 25.* præscriptam, nec de *legis istius abrogatione* quicquam innuitur. Necessitas illa è *cap VII. 4.* à Grotio indicata, traditâ genuinâ loci istius sententiâ jam evanescit. Id autem re-
 Etissimè hic animadversum, universalem illam *πᾶσι ψυχῇ* etiam *Prophetas & Episcopos* comprehendere. Quod *Papatam* evertit, imprimis autem *exemptionem omnimodam clericorum à jurisdictione Magistratus secularis*, & subiectione & obedientiâ ei præstandâ. Mandatum est universale; *Omnis anima potestatibus supereminentibus subiecta esto*; Ergò aut Papa non est anima, aut subiectus esse debet divino jure. *Bernhard. Ep. XLII. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: Si omnis & vestra. Quis vos excipit ab universitate? Si quis tentat excipere, conatur decipere.* Quo faciunt Imperatoriae constitutiones: *Omnes secundum legem vivant, etiamsi ad divi-*

An sub omni
 anima etiam
 Episcopi com-
 prehendan-
 tur?

Bellarmin: ex-
ceptio.

nam domum pertineant l. 10. C. de mandat. princip. & l. Presbyteri C. de Episcopis. Frustrâ autem contendit Bellarminus l. II. de R. P. c. 29. Paulum hic constituere ipsammet etiam jurisdictionem Ecclesiasticam; siquidem ex attributione gladii, & requisito censu liqueat, de Magistratû Politico sermonem esse: qualis tûm gentilis Romæ erat, & de obedientiâ in rebus civilibus; in quo, fatente Estio, consentiunt omnes commentatores, tam veteres quàm recentiores, tam Græci, quàm Latini. Salmero in h. l. Patres, inquit, veteres, & præsertim August. Epist. LIV. ad Marcion. & Chrysostomus præsentis loco hunc locum de potestate seculari tantûm interpretantur, quod & ipse contextus subindicat, cum ait, non sine causa gladium portat. Pererius & Tolet. in h. l. itidem largiuntur hunc veterum ferè omnium consensum: quibus adde Lombardum & Thomam in h. l. Et probat hanc sententiam Salmero ex occasione præcepti Apostolici, quam præbuerat Gaulonitarum hæresis, negantium obedientiam & censum deberi Cæsari, aliisvè principibus profanis, propter libertatem legis à DEO susceptæ, cui soli se subjectos esse asserbant: Addit idem Salmero: Ad hunc Pauli locum, & expositorum sensum prædictum, dicendum est, quod potestas Ethnici Principatus nondum Ecclesiæ incorporata subditos habet omnes, quia ad eam Rempubl. cui resident, tanquam membra pertinent, sive Ethnici, sive Christiani, sive Clerici, sive Episcopi, sive Apostoli: & hoc ex JURE NATURÆ, ut modo Turcarum Principes supra Christianos, & Principes, qui suo loco resident.

Quamquam verò Principibus liceat quasdam personas dimittere ex suâ jurisdictione, & judicandas aliis tradere, non tamen ita eximuntur omninò à subjectione & jurisdictione illorum principum, sed manet jurisdictio eadem quoad speciem, originem & formam, saltem exercetur per diversas professione seu accidente quodam personas. Neque enim privilegium accipiens cessat subesse ei, à quo acceperat; & obligatio illa juris naturalis & divini est, cui derogari non potest; exemptio autem juris tantûm humani est, non divini, totumque exercitium jurisdictionis Ecclesiasticæ circa res & actiones ejusmodi, quæ naturâ suâ civiles sunt, uti agnoscunt Job. Hofmeisterus, & Georg. Caspander ad ultimum articulum abusum Ang. Conf. & Claudius Espensæus digress. XI. in I. epist. ad Timoth.

Timoth. Potuisse autem *ordinis & reverentiae causa* conferri jurisdictionem talem à civili Magistratū Ecclesiasticis personis, utpote Episcopis, aliisque citra peccatum, & citra violationem hujus mandati Apostolici, contra *Bezam c. 1. & Hadrianum Saraviam, Belgam l. de ordin. Episc. tenendum.* Sic ergò ad eos etiam rectè applicatur in tantum hoc monitum Apostolicum, in quantum à Principibus collata est Episcopis aliisque Ecclesiasticis personis ejusmodi jurisdictione, quam vi hujus communicate potestatis, estimare & revereri tenentur, qui illi subiecti sunt.

ὅτι ἡ ἐξουσία ἐστὶν ἐκ Θεοῦ καὶ ἡ ἐξουσία ἐστὶν ἐκ Θεοῦ
πεποιημένη εἶσιν.

Imperia omnia post vocationem gentium, DEUS regit ac mutat non communitantum illa providentia, per quam multa relinquit naturali ordini, sed sapientia attemperata subditorum utilitatibus, aut, si ita meruerit, pœnis. Fecit hoc & olim DEUS aliquoties Prov. VIII. 2. Ps. LXXVI. 7. Dan. II. 21. 37. At Christus hoc unive: salter à Christianis credi & pro certo haberi voluit Joh. XIX. 11. Quem sequens hoc loco Paulus, nullum ait imperium nunc contingere nisi DEO autoritatem ei suam dante, sicut rex dat præsidibus: quod ut rectius intelligatur, ait, omnia imperia, quæ sunt, id est, quamdiu manent ac durant, à DEO constitui, id est, autoritatem suam accipere, non minus quam si reges illi per Prophetas uncti essent, ut quidam Syriæ reges. In Clementis Constitutionibus habemus: τὸν βασιλέα φοβηθήσῃ, εἰδὼς ὅτι τὰ κυρία ἐστὶν ἡ χειροτονία. Irenæus V. 24. Cujus enim jussu homines nascuntur, hujus jussu & reges constituuntur, opti illis, qui illis temporibus regnantur. Tertullianus in Apologetico: Nos judicium DEI suspicimus in Imperatoribus, qui gentibus illos præfecit. Idem ad Scapulam: Christianus nullius hostis est, nedum Imperatoris, quem sciens à DEO suo constitui, necesse est ut & ipsum diligat, & revereatur, & honoret, & salvum velit.

Ratio est antecedentis præcepti, non autem ut Bellarminus contra Barclajum c. 3. vult generalis doctrinæ applicatio ad civilem Magistratum, q. in genere de potestate sive seculari sive spiritali

A 3 etiam

ANNOTATA ANTI-GROTIANA

etiam egerit Apostolus; Ita Thomas in h. l. *Primò ponit* (Apostolus) *documentum, secundò rationem assignat* Vid. & *Cajetanus* in h. l. Impium autem atqve ineptum est, quod *Stephanus Junius Brutus* autor vindictarum contra Tyrannos, seu de legitimâ potestate populi in principem, q. I. & III. sub universali ista OMNIS ANIMA, etiam *supremi Magistratus animam* comprehendit, q. istam populo vicissim oporteat esse subiectam, additâ ratione, *quia abstractum illud potestas, non restringatur ad concretum principis, seu Regis, sed indefinitè dicatur POTESTAS abstrahendo cum quo vel quibus subiectis componi debeat illa potestas.* Impium, quia *Paulus Tit. III. 1. & Petrus 2. Epist. II. 13. seqq.* facultatem istam seu ἐξουσίαν non solum restringit ad Principem contradistinctum illis auditoribus, quibus scribebar, sed etiam pro remedio iniquitatis, si quâ fortè abuterentur istâ individua jurisdictione, non rùm usurpandam jurisdictionem populi in tales Reges, sed vindictam DEO esse committendam docet *S. Petrus 1. Ep. II. 18. seqq.* Quod remedium etiam servis præscribit circa abusum potestatis herilis, à quâ tamen provocari poterat ad potestatem civilem seu Reipublicæ. *Eph. VI. 9. Tit. II. 10. seqq. Col. III. 25.* Ineptum est autem, quia semper hâc ratione daretur circulus, & turbaretur Respubl. ubi & quando vel Magistratus jurisdictio in populum, vel populi jurisdictio in Magistratum esset exercenda. In illis autem Rebuspublicis, ubi jurisdictio sic constituta est, & quasi distributa, ut in certis quibusdam casibus exerceri possit & debeat à communitate, & suspensa vel derogata sit, quoad certos casus ei, vel eis, qui præsumunt, una est & manet jurisdictio ac saltem in certis quibusdam casibus exercetur per diversas personas, ut monuit *B. Hülsemann* us in annot. ad h. l. ἀvendότοις, quæ etiam contra *Anton. Machiavellum* l. 1. c. 9. & contra *Rossæum* sive *Gvilb. Giffordum*, autorem *Calvino-Turcismi* libro de just. Reipubl. in Reges impios & hæretic. animadversione c. 209. *Jrenæum Philaethen* (quem *Ludovicum Molineum* esse tradit *Jacobus Revius* *Examiniis-Episcopio-Vedelianii* p. 14.) *Buchananum* item & *Hottomannum*, quos æqvè ut *Junium Brutum* excusare non audent *Rivetus*, nec non *Day. Pareum*, cujus pagellæ in h. l. *Oxonii & Lundini* Regiâ autoritate exultæ sunt, de quo *Rivetus* itidem: nostrum non est præstare

AD EPIST. AD ROM. CAP. XIII.

prestare ejus omnes propositiones & distinctiones (vid. Apolog. de ver. pac. Ecclesie [p. 117.] aliosq; Monarchomachos observandum. Conf. Lutherus T. III. Jen. Germ. von Christ. Obrigkeit/ & Tom. VI. & VII. von der Regenwehr. Schwarcz contr. Reg. Angl. libr. VI. defens. Cathol. c. 6. Rex ipse Anglie in Apol. pro juram. fidelit. & Barclajus uterq; in scriptis contra Bellarmin. evulgatis ut & Arnisaus l. de autor. Princip. ubi ὡς ἐν παρόδῳ circa B. Lutheri sententiam monendum, quod observavit B. Hülsemannus in Breviar. extens. c. XX. p. 394. nonnulla simultaneo Lutheri, Bugenbaggii, Crucigeri, Melancthonis nomine subscripta suppositicia esse, quod arguat stylus, & ostendunt D. Matthæus Rosenberger Job. Fried. Elector. Saxon. laud. memor. Archiater, apud Hortlederum Tom. II. de Bello Smalcald. l. 1. cap. ult. ad ann. 1552.

v. 2. ὡς ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῆς Θεῆς ἀταγῆς ἀνίστηκεν.

ἀντιτάσσει hoc est, per vim se opponere, sicut Deus impiis se opponit Prov. III. 34. Jac. IV. 6. 1. Pet. V. 5. Syrus hic posuit, qui contra insurgit: non malè. Respicit enim Apostolus factum Judæ Gaulonitæ & sectatorum ejus, quorum exempla brevi contra expressum Christi interdictum secuturi erant Judæorum multi non minus infeliciter, quàm in Romano imperio Galba, Otho Vitellius. Et nota DEI edictum hîc dici, ne quis regibus vim opponat. Est enim hic ἀταγῆς quod Esdræ VII. 10. Hebr. XI. 23. ἀτάγμα & ἀτάξις Pl. CXIX. 9. quomodo & Romani Imperatores constitutiones suas Græcè appellabant. ἀντιτασσόμενον tursum passivum sono, sensu reciprocum.

οἱ δὲ ἀνίστηκότες ἑαυτοῖς κῆρυμα λήψονται.

Non minus quàm apud Judæos, qui syned io se opponebant Deut. XVIII. 12. aut regi 1. Reg. II. 43. aut parenti, Deut. XX. 18. qui id facit, dicitur וְיָרִיב אִתּוֹ אֶפְרַיִם, וְיָרִיב אִתּוֹ אֶפְרַיִם, quod idem valet quantum ἀντιτασσόμενος. κῆρυμα λήψονται pœnam ferent. Sic Matth. XXIII. 14. Solent enim verba de rebus bonis ad mala transferri, ut II. Cor. XI. 24.

Talem

ANNOTATA ANTI-GROTIANA

Talem occasionem notavimus etiam modò ex *Salmerone*:
 Observata eadem quoque *Benedicto Justiniano* in h. l. *Josephus* autor
 est apud *Judæos* fuisse quandam sectam *Gaulonitarum* à quodam *Judâ*
Gaulonitâ ortam &c. quæ negabat censum & obedientiam *Cæsari* deberi
 &c. Eodem vel persimili errore delusimale Christianam libertatem inter-
 pretantes fuerunt olim, qui existimarent, eos, qui Christo nomina dede-
 rent, legibus civilibus solutos esse, ac penitus liberos à Principum potestate,
 Itaque malè olim audiebant Christiani apud infideles, quasi Principibus ac
 Magistratibus minùs essent obsequentes, &c. Hanc igitur falsam atque im-
 piam suspicionem *Paulus* in presenti amolitur. Consonat & *Estius* in
 h. l. Quibus præiverat *Hieronymus* in comment. *Epist. ad Tit.* *Judæ*
Galilæi per illud tempus dogma adhuc vigeat & habebat plurimos secta-
 tores, idcirco docet *Apostolus* principatibus & potestatibus credentes debe-
 re esse subjectos.

v. 3. Οἱ γὰρ ἀρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβου τῶν ἀγαθῶν ἔργων,
 ἀλλὰ τῶν κακῶν.

“ Post argumentum ab origine, alterum addit ab usû, cujus
 “ causa constituta sunt imperia, nempe ut improbitate repressa, tu-
 “ tius vivant boni. Hoc autem plenissimè præstant boni reges, ma-
 “ li quòque aliquatenus, vel sui causa. Et quæquam in verum ali-
 “ quid vitii intervenit, nunquam tamen non satius est esse principes,
 “ quàm non esse. Nam ut rectè *Tacitus*: vitia erunt, donec homines,
 “ sed neque hæc continua & meliorum interventu pensantur. Et quomodo
 “ sterilitatem aut imbres & cætera naturæ mala, ita luxus vel ava-
 “ ritia dominantium toleranda. Vide, quæ de hac re fusè d. *Sterni-*
 “ mus libro primo de *Jure Belli ac Pacis* III. 4. & in annotatis ad
 “ eum locum. Unde & ea quæ apud *Paulum* sequuntur, explica.
 “ *Agrippa* in oratione ad *Judæos*, quæ est apud *Josephum* belli *Ju-*
 “ *daici* II. 28. ait nullos à Romanis Magistratibus missos ut bonis
 “ noceant. *Cicero* II. de legibus: *Leges improbos supplicia afficiunt,*
 “ *& defendunt ac tuentur bonos.* In Manuscripto legitur: οὐκ εἰσὶ φό-
 “ βου τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Rectè, dum notis *μετανο-*
 “ *μίας* esse effecti pro causa: nam opus ponitur pro operante.

Non

AD EPIST. AD ROM. CAP. XIII.

Non rectè præfertur Manuscriptus codex unicus aliis quibusvis omnibus. Explicat autem ita Estius: Principes (ut quidem tales sunt) non sunt metuendi benè agentibus, sed malè. Rectius additur limitatio, quod timendi non sint bonis, sed malis, de jure. Ἀρχοντες autem principes, duces vocat, quos prius ἐξουσίας potestates; omnes complectens, summos, medios, imos, sed propriè civiles, quibus convenit jus gladii; Bona verò & mala opera vocat non Theologicè, sed civiliter talia, h. e. virtutes & vitia, legibus ejusq; territorii vel civitatis præcepta vel prohibita; quæ leges sunt tum divinæ, quorum principaliter Magistratûs debet esse custos, ne violentur, tum humanæ communes, aut municipales, seu positivæ, quibus disciplina externa cuius Reipubl. conveniens & necessaria sancitur: opera igitur secundùm vel contra leges has admitta, vocat bona vel mala. Designatur autem geminus finis Magistratus, tum secundarius, timor malorum, tum primarius laus bonorum.

Θέλεις ἢ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίεις.

Ostendit idem se significare, cum dicit ἐξουσίαν, & cum dicit ἀρχοντας.

καὶ ἐξουσίας ἐπαυρον ἐξ αὐτῆς.

Dicent Bonus vir Cajus Sejus, tantum quod Christianus, ut est apud Tertullianum. Cum hac scriberet Paulus, non sciebat Romæ in Christianos. Etiam Judæi Romam redierant. Philo hunc sensum sic exprimit: ἡμῶν δ' ἐπ' ἀδικοῖς, ὡς καὶ δικαίους ἡμᾶς, βεβαίωσαν, Libro de judice.

v. 4. Θεὸς γὰρ ἀγαθὸν ὁ θεὸς οἶσι εἰς τὸ ἀγαθὸν.

Idem vult quod Seneca epistola LXXIII. Errare mihi videntur, qui putant philosophiæ fideliter deditos contumaces esse ac refractarios, & contemptores magistratum ac regum, eorumve per quos publica administrantur. E contrario enim nulli adversus illos gratiores sunt: nec immerito: nullis enim plùs præstant, quàm quibus frui tranquillo otio licet. Itaq; hi quibus ad propositum benè vivendi aditum confert securitas publica, necesse est, ut auctorem hujus boni, ut parentem colant. Ac sicut hac in re magistratos multum sapientibus profunt, ita & sapientes, præcipuè Christiani, plurimùm magistratibus; Nam multos corrigendo,

B

rigendo,

ANNOTATA ANTI GROTIANA

“ rigendo, & meliores reddendo, etiam quam leges humanae præci-
“ piunt, detrahunt illis magnam severitatis materiam, efficiuntque,
“ ut placidius imperent. Tractat hoc pulchrè Apologetico II. Ju-
“ stinus & Chryostomus aliquoties.

ἐὰν ἢ κακὸν ποιῆς.

“ Contra leges societatis civilis.

Φοβῶ.

“ Si non aliud, formido poenæ te absterreat. Loquitur enim
“ homini cuivis.

ὅ γδ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ.

“ ὅ γδ εἰκῆ est λιτότης, pro gravi de causa gladium gerit. In
“ Thalmudicis frequens illud est de Rege Hebræo : Rex qui portat
“ gladium. Id rectè aptat ad reges omnes : par enim nunc omnium
“ jus. Et Romani Imperatores pugionem gerebant, quod jus vitæ
“ necisque civium interpretatur Tacitus historiarum III. Licet illis
“ interficere, quod aliis non licet. Irenæus V. 24. Et propter hoc
“ & ipsi magistratus indumentum justitiæ leges habentes, quæcunq; justè &
“ legitimè fecerint, de his non interrogabuntur, neq; poenas dabunt.

Magistratum meritò à sceleratis timeri duobus argumentis
docet: tum quod gladio armatus sit, quem stringat in sceleratos;
tum quod DEI loco, cen minister ejus coërcere poenis scelera impro-
borum debeat; Paulum autem è Thalmudicis hæc de gladio sump-
fisse, citra fundamentum dicitur: quia Thalmudica illa Apostoli-
cis literis antiquiora esse, non constat. Nec è Talmude, sed è
divinâ inspiratione sua habebat Apostolus, quæ in Scripturis propo-
suit. Cæterum per gladium metonymicè intelligitur potestas gla-
dium stringendi, sub quo comprehenduntur simul omnis generis ar-
ma & potestas coactiva: & respici videtur mos verus gladii gestandi,
vel quo præferbantur Magistratui gladii, fasces, securæ in sym-
bolum potestatis. Temerè autem vocis impropriam & synechdo-
chicam significationem Sociniani ita assumunt, ut gladii contra
facinorosos stringendi potestatem comprehendendi ambiguum red-
dant: nam usq; ad gladium potestatem Magistratui concessam
esse, ita ut propriè dictum ensem vel gladium etiam ipse stringere
possit,

Quid per gla-
dium hic no-
tetur?

Socin. notan-
tur.

possit, indicatur. Quod agnoscit hic ex prælectionibus Orellii Schlichtingii, hanc reddens paraphrasin: Neque enim frustra potestas illi data est gladio ferendi, atque ulciscendi maleficos, ac jus vitæ necisque concessum: quam potestatem qui habet, is multò magis minora supplicia ac multas potest irrogare. Idem in proprio commentario tradidit Schlichtingius ad h. l. Non frustra. Id est, habet ius & potestatem etiam gladio ferendi, id est, vitæ privandi maleficos, quorum scilicet maleficia pœnam hanc mereantur. Nam si ius & potestatem hanc Magistratus non haberet, frustra omnino gladium gereret, qui instrumentum est capitis det truncandi, & hominem vitæ privandi. Unde autem hoc jus & potestatem habet nisi ab ipso DEO, cuius minister est, præsertim cum tale ministerium gerat, quod sine gladii jure ac potestate obiri non possit. Neque enim aliter bonis bene esset, id est boni à malis per Magistratum tuti ac securi esse ullo modo possent.

Schlichtingii
Confessio.

Θεὸς γὰρ Διόνου ἔστιν ἐκδικεῖν εἰς ὄργην τῶ τὸ κακὸν πράσσοντι.

Eis ὄργην dictum est μετῶνυμικῶς, pro in pœnam. Philo dicto libro de Judice, denocente: δεδρακῶς ἕκ ἐλέσ (πόθεν) ἀλλ' ἐργῆς ἀξία.

v. 5. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσασθε.] Sophocles:

ἄρχοντες εἰσιν. ὡς ὑπεικτέον. τίμη; ἔ μόνον Διὰ τὴν ὄργην.

Non solo pœnæ metu quam leges minantur.

ἀλλὰ καὶ Διὰ τὴν συνείδησιν.

Quia Christus id præcepit Matth. XXII. 21.

v. 6. Διὰ ἔτο γὰρ καὶ φόβος τελεῖτε.

Non tantum metu commissi, sed etiam quia Christus ita voluit, Matthæi dicto jam loco. Justinus Martyr Apologetico II.

φόβος ἢ καὶ, εἰς φόβος τῆς ὑφ' ἡμῶν τεταγμένοις πανταχῶς πρὸς πάντων πειρώμεθα φέρειν, ὡς ἐδιδάχθημεν παρ' αὐτοῦ. Tatianus:

πρὸς αὐτῆς φόβος τελεῖν ὁ βασιλεὺς; ἔτοιμα παρέχειν. Tertullianus Apologetico. Cetera vectigali gratias Christianis agent ex fide

pendentibus qui alieno fraudando abstinentur.

λειτῦργοὶ γὰρ Θεὸς εἰσὶ.

B 2

Quod

ANNOTATA ANTI-GROTIANA

“ Quod bis dixerat *Ἀγκύνας*, nunc dixit *λειτεργός*. Ita
 “ *לויטערגאָס* Hebræum modò *λειτεργός* vertitur, modò *Ἀγκύνας*.
 “ *εἰς αὐτὸ ἔτε προσκαρτεροῦντες*.

“ *עֲשֵׂה יְקוּמָה*, id est, assidui in hoc ipsum, nempè ut Dei jure
 “ malos puniat ad innocentium tutelam. Qvi homini serviunt,
 “ mercede opus habent: illi Deo serviunt in re magna utiliqve, et-
 “ iam ecclesia.

Quid hic con-
scientia?

Non est novum hoc *Christi præceptum*: sed obedientia Magi-
 stratui præstanda jam in Ver. Test. mandata Deut. XVII. 12. Prov.
 XXIV. 22. imò naturæ lege injuncta est Gen. XLI. 40. Monet ergò
 Apostolus non tantùm ob iram, vel pœnam tùm hominum, tùm
 ipsius imprimis DEI parendum esse, sed etiam propter conscientiam,
 per quam non conscientia beneficiorum, quæ subditis præstan-
 tur à Magistratû, ut *Græci Interpp.* volunt, sed dictamen conscientie
 & metus offensionis divine insinuat; quia non ab utili, sed à neces-
 sario desumptum est argumentum: nec alio sensû conscientiam so-
 let nuncupare Apostolus: Obedientia igitur parit bonam conscientiam,
 quæ est approbatio mentis nostræ rectè judicantis & testifican-
 tis nobis, quod recta fecerimus DEO & hominibus probata.
 Quam approbationem sequitur *letitia cordis acquiescentis in hac ap-
 probatione DEI & hominum*. *Προσκαρτεροῦντες* Erasmi. reddunt *incum-
 bentes*. Vulgatus, *servientes*. Augustinus l. 4. de Doctrin. Christ.
 c. 29. vertit *perseverantes*. Propriè *προσκαρτεροῦν* notat *continuam
 & diligentem curam*, quæ cum magna patientiâ, ob oneris gravita-
 tem, conjuncta est. Atqve sic describit officium maximè mole-
 stum Magistratûs, qui *εἰς αὐτὸ ἔτε huic ipsi operi*, defensionis scilicet
 bonorum & coërcendis malis perpetuò intentus esse debet, & ideò
 magnos etiam sumptus impendere necesse habet. Sic usurpatur
 Marc. III. 9. Act. I. 24. de precibus. Act. II. 42. Rom. XII. 13. ut habet
 B. Wellerus. Argumentum ab æquitate desumptum est: Quia enim
 Magistratus tanta sedulitate in id intentus est, ut loco DEI præsit,
 subditis æquum est, ut retributionem aliquam ab iis reportet.
Dignus enim operarius est mercede suâ. Luc. X. 7. 1. Cor. IX. 7.

Προσκαρτε-
ροῦν.

PARS

PARS II. Debitum ergà proximum.

v. 7. Διδοτε ἐν πᾶσι ταῖς ὀφειλάς.

Non regibus tantum, sed & præsidibus, procuratoribus, publicanis, ministris regum. ταῖς ὀφειλάς, id est, τῶ ὀφειλέμῳ ut Matth. XVIII. 32. in Glossario, ὀφειλή *debitum*.

τῶ τὸν φόρον, τὸν φόρον, τῶ τὸ τέλῳ, τὸ τέλῳ.

τῶ id est, ὦ, supple ὀφείλεται ex priore. Sicut Poëta, ita & Apostoli sæpè articulos commutant. Itaque sicut hic articulus præpositivus, vice articuli subjunctivi, ita subjunctivus vice præpositivi infra XII. 2. 5. φόρῳ & τέλῳ sic differunt, quomodo Latinis tributa & vectigalia. Vectigalia pro mercibus dantur; Tributa pro solo aut capite. Quidam φόρος vocant εισφοράς, ut & Justinus verbis modò adductis. Sed satis diximus de his vocibus ad 1. Macc. X. 32. φόρος & εισφοράς distingvit & Josephus belli Judaici II. 1. φόρῳ respondet Hebræo דָּבָר.

τῶ τὸν φόρον, τὸν φόρον, τῶ τὴν τιμὴν, τὴν τιμὴν.

φόρος nomine intelligit sollicitam cautionem, ne quid admittamus, quod eos possit offendere: τιμῆς nomine omnia reverentiæ signa.

Peculiariter ista concernere adhuc Magistratûs inficias haud imus. Quia ab illis imponuntur, illisque debentur *vectigalia*, & *tributa*: & exhibendus imprimis ipsis *timor*, & *honor*: sed quum generaliter loquatur Apostolus, Διδοτε ἐν πᾶσι ταῖς ὀφειλάς, non video cur debita CUNCTIS reddenda, quibus obligati sumus in *civili societate*, restringenda sint ad Magistratûs, vel ad Reges, Præsides, Procuratores, publicanos, ministros regum: nec verò ὀφειλαὶ tantum illis, sed etiam aliis in societate civili debentur, quænam admodum imprimis de timore & honore, quæ etiam ad ταῖς ὀφειλάς pertinent, manifestum est: quod superioribus quibusvis, utpote etiam Domini, Parentibus, Præceptoribus, & aliis, qui in Magistratu constituti non sunt, debeantur. Ex. XX. 12. Deut. V. 16. 1. Tim. VI. 1. 1. Pet. II. 18. Syr. III. 9. Rectè autem de Magistratû August. l. qq. V. & N. T. q. 35. Imaginem DEI Rex gestat, idcirco colendus & amandus est.

ANNOTATA ANTI-GROTIANA

si non propter se, saltem vocationis & sanctionis suae causa. De vocibus Φόρος & τέλος alii ita: Φόρος proprie tributum est, quod penditur de rebus terrae nascentibus ἀπὸ τῆς Φέρειν. τέλος est, vestigal, quod solvitur pro rebus, quae transvehuntur, & permutantur in contractibus ἀπὸ τῆς τελείν. Icti dicunt tributum Principi vel fisco solvi pro bonis immobilibus l. 2. C. de annon. & trib. vestigal pro bonis mobilibus l. universi C. de vestigal. Budaeus tamen ex Strabone docet Φόρον proprie esse censum, facultatum & personarum, uti Syrus hic reddidit, argentum capitis: τέλος autem vestigal, quod pro mercibus importatis vel exportatis penditur: unde ἀτέλεια immunitas vestigalium. Non autem has voces adeo exquisitè distingvi vel è vers. anteced. patet. Διὰ τῆς γὰρ καὶ Φόρος τελείν.

v. 8. μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους.

Occasione vocis ὀφείλετε, transit à Legis Politicæ parte ad eam quæ mores instruit, ostenditque ea præcepta, sicut ante Mo- sen fuerant, sic & nunc manere, sed cum supplementis quæ se digna Christus adjecit. Est autem arguè dictum, cætera debita solvuntur, nec manent: dilectionis deb tum semper & solvitur, & manet.

An præceptum de dilectione proximi à Christo adjectum?

Falsum est hoc præceptum à Christo adjectum, in V. T. traditum non esse: quia non aliunde, quam è V. T. libris Christus id inculcavit Matth. XXII. 39. Luc. X. 25. Nec de nullis supplementis à Christo legi additis quicquam monuit Apostolus, imò hæc de Amore proximi, & ne adversus illum, violando uxorem, corpus, vel fortunas proximi peccemus, lege ipsisque præceptis Decalogi docuit. De illo debito S. August. T. II. Epist. LXII. ad Cælestin. Diacon. semper debeo charitatem, quæ sola etiam reddita semper detinet debitorem. Redditur enim cum impenditur: debetur autem, etiam si reddita fuerit, quia nullum est tempus, quando impendenda jam non sit, nec cum redditur, amittitur, sed potius reddendo multiplicatur. Habendo enim redditur, non cavendo. Et cum reddi non possit, nisi habeatur, nec haberi potest, nisi reddatur, imò etiam cum redditur, ab homine, crescit in homine, & tantò major acquiritur, quantò pluribus redditur. Rectè autem de causa debiti monuit B. Senecceris concilians præsentem &

antece-

antecedentem versum. Concilianda sunt duo dicta Pauli hoc loco expressa, videlicet: Reddite omnibus debita, & nemini quicquam debeatis, nisi ut invicem diligatis. Prius dictum loquitur de obligatione civili, debita ex officio mutuo, & alio contractu: Posterius dictum loquitur de obligatione naturali, & divina, quæ perpetuo manet ex præcepto DEI; diliges proximum tuum, sicut teipsum. Et hæc obligatio præstat multa, etiam non debita obligatione civili: ut dives debet Lazaro opitulari cum possit, quamvis Magistratus non punit divitem omittentem hoc officium: sic nos omnes debemus proximo nostro multa officia, etiamsi ad hæc obligatione civili non sumus obstricti. B. Lutherus rem ita exprimit, non inconcinnè: Sensus est, debere debetis vos Christiani, non ut Ethnici, ex necessitate, obstringente lege, sed ut filii, liberè monente charitate. In quo notetur duplex debitum, alterum legis, alterum dilectionis. Legis debito coram hominibus obligamur, ex quo alii iuris aliquid erga nos habeant, & quod jure à nobis postulent: ex hoc debito Magistratui persolvimus vectigal, tributum, honorem &c. Alterum debitum charitatis est, quo se Christiani ultrò servos aliis addicunt, de quo Paulus I. Cor. IX. Cum essem liber, omnium feci me servum &c. Hoc debitum nulla lex hominum requirit, aut vindicat &c.

ἵδ' ἀγαπῶν τὸν ἑταῖρον.

Id est, hominem quemvis, ejusdem Dei imagine ornatum, iisdem ortum primis parentibus.

νόμον πεπλήρωκε.

Is adjecit, quod Legi Mosis deest, **למ** Nam qui Mosis tantum præcepta exsequitur, ei adhuc aliquid deest, Matth. XIX. 20.

Perversissima depravatio: quæ primùm nova & insolens; nam ubi in Scripturis legem implere est plus præstare, quam quod lex requirit; Deinde falsa: quia nemo id potest: ac ne præstare quidem id, quod lex postulat, ædum amplius Act. XV. 10. Rom. II. 4. Denique injuria est in legem Mosaicam, quæ ei aliquid desit: quæ verò perfectionis laude celebratur, quia nihil ei addi, nihil detrahi potest Deut. IV. 2. c. XII. 32. nequæ ei derogare poterit turgida illa juvenis in Schola Phariseorum informati responsio Matth. XIX. 20. à Chri-

AD EPIST. AD ROM. CAP. XIII.

Sic & in Evangelio, quod non omni populo, sed omnibus datum est Luc. X. 33. Comprehendantur igitur illa legis præcepta in isto Christi præcepto, ut pars in toto, multas etiam alias partes habente.

Quæ verò hoc præceptum non legis est, sed Christi; quum juvenis in Schola Mosis, non Christi informatus profiteatur id se implevisse? Matth. XIX. 20. ideò non potuit ei ignotum esse. Et quidni ex lege id haberè potuerit, in quâ expressissimè id traditum Lev. XIX. 18. *Ψευδομνηστία* autem detestanda est, legem proximi nomine non quemlibet, sed *Judeum* solùm, qui eidem legi subiectus erat, intelligere, nec eum comprehendere à quo graviter quis læsus. Quam corruptelam *Pharisaicam* Christus ipse retudit, ut Matth. V. ostensum: & evidenter refellunt enumerata Decalogi præcepta, quæ in hac summa recapitulari docet Apostolus. Quisquis, inquit S. August. l. 1. de doctr. Christian. c. 30. *arbitratur non de omni homine Apostolum præcepisse, cogitur fateri, quod absurdissimum & sceleratissimum est, visum fuisse Apostolo, non esse peccatum, si quis aut non Christiani aut inimici adulteraverit uxorem, aut eum occiderit, aut ejus rem cupierit. Quod si devinctus est dicere, manifestum est omnem hominem proximum esse deputandum, quia erga neminem operandum est malum. Conf. Exod. XXVI. 4. Lev. XIX. 17. 18. Prov. XXV. 21. 22. Luc. X. 3.* Et quomodo in istis præceptis *ἀνακεφαλαίωται* recapitulatur, & summarim comprehenditur, quicquid præceptorum est tabulæ secundæ, cum ab Apostolo id traditur, non autem cum in lege id traditum est, quod tamen à Christo etiam repetitum, & approbatum, ceu *summarium legis tabulæ secundæ* Matth. XXII. 39. 40. Ineptum etiam est, quod Grotius tricatur: illa legis præcepta in isto Christi quod docuerat præcepto comprehendendi, ut *partem in toto, multas etiam alias partes habente*; nam neq; partes aliæ dari possunt, imprimis ob clausulam additam, *καὶ εἰς ἐτέρας ἐντολὴ*: nam quæcunq; adferatur alia, illa clausulâ jam comprehensa est, & quomodo summaria diceretur complexio, quæ multis modis illa, quæ in summam redigit, excedit! Loquutio illa vel è *Rhetorum conclusionibus* desumpta, quæ utiq; non plus continent, quam ipsa oratio, sed summam tantùm Orationis

ANNOTATA ANTI-GROTIANA

tionis exhibent, vel ab *Arithmetiis* computationibus, ubi summam numerorum amplectimur, quæ excedere non potest, si iusta sit, numeros minores vel partiales.

v. 10. ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν ἔκατεργάζεται.

“ Puto veriore esse lectionem quorundam codicum, quam
 “ sequuntur veteres Interpp. Græci, τῷ πλησίον. dilectio, id est, is
 “ qui alterum diligit, alteri nihil facit mali. Si nihil mali, ergo
 “ nec matrimonium ejus, nec vitam violabit, nec res surripiet.

πλήρωμα ἔννομος ἡ ἀγάπη.

“ Plus enim continet quam lex. Est everriculum omnis injuriæ.

Recurrit prior *ψευδεργηνεία*; Non plus continere dicitur dilectio, quam lex requirit, quomodo enim plus contineret? sed *præstare vel implere legem*. Hoc enim est esse *πλήρωμα νόμου*: ut, qui proximum diligit, legem, quantum ad tabulam secundam, præstet vel impleat, ut explicat etiam Schlichting. in comment. p. 304. *implere legem est legem factis & operibus exequi: & impletio, πλήρωμα, id est exequutio: non quod detur, qui legem vel quoad secundam tantum tabulam impleat, quum ne unicum quidem legis præceptum præstari vel perfectè impleri à nobis possit, nedum omnia, unde id neque ratione perfectionis partium legis, neque ratione graduum concedendum est; sed quod hypotheticè illa dicta, & quoad perfectionem legis intelligenda, quæ à nobis expetenda modis que omnibus ambienda est, sed obtineri in hac imperfectione non potest; Ideò rectè B. Mylius p. 389. Sic quidem habent verba Apostoli, Quisquis diligit proximum, legem implevit: sed dilectionem intelligit, qualem lex requirit; An autem sit vel fuerit, qui eam impleverit, imò an etiam esse in hoc mundo possit, non dicit. Non ergò quid in actionibus hominum fiat, aut fieri possit, ostenditur, sed idea mandati ab Apostolo proponitur, quod in altera demum vita implebitur; nunc autem ideò inculcatur, ut quid fide exposcere, quo spem præmittere debeamus, admoneamur. Cui Augustinus id subjungit, quantum mihi videtur, in ea, quæ perficienda est justitia, multum in hac vitâ ille profecit, qui quam longè sit à perfectione justitiæ, proficiendo cognovit. De nemine nisi de uno Christo dicitur, quod impleverit legem. Qui Domino servisse dicuntur toto corde*

AD EPIST. AD ROM. CAP. XIII.

corde 1. Reg. XV. 3. 2. Reg. XXIII. 25. non tamen legem impleverunt ;
quia non illa servitus intelligitur, secundum rigorem legis, sed secun-
dum sinceritatem cordis, quod non hypocritice, aut corde dimidiato, sed
sincero, & ita, ut totum cor DEO consecrarint, quoad promptitudi-
nem spiritus, etsi quantum ad carnis infirmitatem, non id exequi
semper valuere, quod intenderunt, & sategerunt.

1. Reg. XV. 3.
2. Reg. XXIII.
25.

P A R S III.

Debitum cuiusvis Christiani quod semetipsum in luce Evan-
gelii pie gubernandum.

v. 11. καὶ τῷ.

Hoc καὶ τῷ valet praesertim, & refertur ad id, quod longè
praecesserat, dilectionis nos semper esse debitores.

Alii ad omnia monita antecedentia referunt, cum quibus et-
iam facit Crellius, & Schlichtingius. Alii καὶ τῷ malunt reddere
ETIAM Hoc, vel adhuc, & praeterea. Nos referre malimus ad omnes
antecedentes paraneses, q. d. Et hoc quod diximus, tantò magis observa-
bitis, quod sciatis &c. Habentur enim hic ita specialia praecpta, quae
ea, quae renati quoad seipsum pie gubernandos in sobrietate, casti-
tate, irae moderamine, corporis πρῶτα observare debent, ut si-
mil illà similitudine & ratione, quam ad hanc paranesin adhi-
bit Apostolus, (à die lucis Evangelicae) universas Christianismi
partes eleganter & summariter complexus sit, veluti epilogi &
ἀνακεφαλαίωσης gratiā: ut postremo paucis omnia comprehen-
dens suavi illà statūs praesentis picturā, aculeos in animis fidelium
relinquat, ad alacriter exequendum debita officia. Ideò non tan-
tùm in genere de OPERIBUS tenebrarum monet, de quibus armis lucis u-
niversis, de honestā ambulatione, quae latius omninò patet, quam il-
la, quae peculiariter designarat, cen pertinentis ad honestam conver-
sationem: Sed jubet etiam induamus Dominum Christum Jesum, quod
per fidem fit, & ne carnis concupiscentiis, quo nomine illae veniant, de-
diti aut intenti simus.

εἰδότες τὸν καιρὸν.

Considerantes, quae jam sit tempus.

ὅτι ὥρα ἡμεῖς ἤδη ἐξ ὑπνῶσε ἐγερθῆναι.

Ⓞ 2

Simi-

ANNOTATA ANTI-GROTIANA

27 Similitudinem sumit à re bellica, ut sapè ut II. Cor. X. 4. 1.
 " I. Tim. I. 18. II. Tim. II 3. Eph. VI. 17. 1. Theff. V. 8. Cicero pro L. Mu-
 " ræna de dace: illum buccinarum cantus excusitat. Horatius:

" Nec excitatur clasico miles truci

Emphasis vocis exposuit B. Hieron. Wellerus in h. l. Est emphasis in
 vocabulo expurgisci. Significat enim Apostolum, eos, qui doctrinam Evan-
 gelii amplectuntur, vocari ad ingentia & multiplicia certamina atq; peri-
 cula. Quia omnes, qui ardent vero amore & studio discendi, profitendi, &
 propagandi doctrinam Evangelii, hi foris à mundo, id est, tyrannis oppugnan-
 tur, qui in fortunas & corpora piorum grassantur. Intus verò ignitis telis
 Diaboli, hoc est, internis pavoribus excruciantur. Ambo hostes, scil. mundus
 & Diabolus, pariter conantur, & summo studio id agunt, ut nos aut metu
 suppliciorum à doctrinâ Evangelii deterreant, aut illecebris voluptatum in-
 escatos nos inde avocent, atq; in exitium inde pertrahant. Significat igitur
 ἐγρηθηνας, id est, surgere, vigilantiam, diligentiam, assiduitatem, & acerrimum
 studium bene operandi. Deniq; in verbo, fide, invocatione, & omnib;g
 exercitiis fidei acres, exporrectos, attentos & assiduos esse, & excubias age-
 re, contra insidias Diaboli. Hortatur itaq; notante B. Jacobo Wellero
 p. 698. ut postquam lux Evangelii exorta, & per totum terrarum orbem
 sparsa sit, opportunitatem istam presentis temporis cognoscant: non dor-
 mitent perpetuum ignorantie & securitatis carnalis veterum, sed serio
 studio amplectantur doctrinam veram, abjiciant pristinam conversationem,
 & in vite novitate ambulent: & sciant, se facili occasione & momento ve-
 ram religionem amisuros, & tempus gratie neglecturos esse, nisi assidue ad-
 vigilaverint. Confer 2 Cor. VI. 2. Gal. VI. 10. Es. LV. 6.

ἢ ὅτε ἐγρηθηνας ἡμῶν ἡ σωτηρία.

" Loquitur tanquam de obsessis, qui magno animo per medios
 " hostes debent evadere.

ἢ ὅτε Πιστιουμδρ.

" Id est, quam cum credere cœpimus. Verba enim talia inter-
 " dum initium, interdum progressum, interdum exitum significant.
 " Sic. Exod. IV. 20. in Hebræo & Latino: ex quo locutus es ad servum
 " tuum: in Græco ἀφ' ἧρξω λαλεῖν τῷ θεράποντί σου. Sic Nehem.
 " VIII. 3. וַיִּבְרַח אֶת הַלֵּיל וַיִּבְרַח אֶת הַלֵּיל וַיִּבְרַח אֶת הַלֵּיל ut explicat Kimchi in eâ voce.

Conso-

AD EPIST. AD ROM. CAP. XIII.

Consonat B. Glasius: *Simplicissime exponitur credere, pro incipere credere, seu ad fidem Christianam primum accedere, & in fidei quasi diluculo constitutum esse.* Heinsf. exercit. sacr. in h. l. πιστεύειν hinc manifestè ἀπὸ λῶς ponitur, ut sit, cum primum credere cœpistis. Conferri quoque τὸ ἸῆϞ βασιλεύειν, quod crebrò dicitur de eo, qui regnare primum incipit: ἐβασίλευσεν Ὀσηῆ, ἐβασίλευσεν Ἀχαζ & c. Canonis illius, quod verba completiva sint inchoative intelligenda, exempla videantur in Grammaticâ sacrâ p. 220. Nunc propior est nobis salus (verba sunt doctissimi Flacii in clave Script. part. 1. col. 974.) quàm cum credidimus; id est, subinde magistum doctrina illustratur, tum religio latius spargitur, tum experientia præsentis divinæ ac rerum spiritualium nobis augetur, tum denique etiam alia dona crescunt & augetur, eoque quamvis & initio cum credidimus, certa nobis fuit salus, tamen nunc omnia nobis veluti clariora ac certiora sunt. Quidam non inconcinnè huc applicant metaphoram ab iis, qui in stadio currunt, qui quò longius progrediuntur, eò propius accedunt ad metam. Sic enim initium conversionis nostræ simile est ingressui in carceres stadii, continuatio & incrementum fidei est simile cursui in stadio, denique ipsa cœlestis gloria est similis metæ.

v. 12. ἡ νῦν ἔσται ἡμετέρας.

Magna rerum bonarum ignorantia. Περσέκοψεν, cursum suum peregit: ἸῆϞ ut hinc Syrus. Transivit, Cyprianus.

ἡ ἡμέρα ἡμετέρας.

Pervenit ad nos dies: affluit lux Evangelica. Sic Lam. IV, quod prius dictum fuerat ἡμετέρας, exponitur per ἡλθε. Parafensis 1. Thess. V. 4. 5. 6.

Alii comparationem institui malunt inter hanc & futuram vitam. Nonnulli inter *Vet. & Novi Test. tempus.* Sed rectius conferri dicitur tempus ante conversionem, cum conversionis tempore. Conf. Eph. IV. 18. c. V. 8. 11. 13. 14. 1. Thess. V. 5. seq. Tit. II. 11. 12. Es. LX. 1. 2.

Ἀποθώμεθα ἐν ταῖς ἔργα τῆς σκότης

Quæ qualia sint, explicat commate sequenti.

καὶ ἐνδύσασθε τὰ ὅπλα τῆς φωτός.

Id est *Φωτεινά*: arma fulgentis decent milites, ut ille apud Plautum: *Curate ut splendor meus sit clypeo clarior, Quàm solis radii esse*

ANNOTATA ANTI-GROTIANA

olim, cum sudum est, solent. Quæ verò sint Christianæ militiæ arma, explicat Eph. VI, 13. & sequentibus.

Opera tenebrarum cur ita dicta?

Opera tenebrarum dicuntur scelera quævis, cum lege Dei pugnantia, quia autore Principe tenebrarum Col. 1. 13. fiunt: à tenebris primævis & originalibus ignorantia mentis, & pravitate voluntatis proficiscuntur Eph. IV. 18. in tenebris peraguntur Job. III. 20. & in tenebras exteriores præcipitant, Matth. XXII. 13. Quæ ante conversionem securè designata, 1. Cor. VI. 9. 1. Pet. IV. 3. jam deponi jubentur non secus atq; vestes exuuntur, & deponuntur, Eph. IV. 22. Ex adverso verò induenda sunt arma lucis: non dicit vestimenta, sed arma: quia non tam ut vestiamur, quàm ut ad pugnam spiritualem aptemur contra diabolum, mundam & carnem, opus est, 2. Cor. X. 4. Sunt autem ἁγίσματα Spiritus sancti, quibus ipse nos instituit ad hæc militiam, Eph. VI. quæ idèò arma lucis dicuntur, quia à Patre luminum descendunt, Jac. I. 17. ab homine illuminato à Sp. S. peraguntur, ad lucem verbi divini exiguntur, & lucent, ac fulgunt coram Deo, & hominibus Eph. V. Matth. V. & Spiritui tenebrarum profligando inserviunt, filiis lucis & candidatis æternæ gloriæ conveniunt, Phil. II. deniq; quia in luce cœlesti & æternâ militiæ armorum lucis brachia repositum est, 2. Tim. IV. 6,

v. 13. ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἐσχηθὼς ἐπιταρῆτες.

Qui de die procedunt, eunt composito gradu. Ovidius: Nox & amor vinumq; nihil moderabile svadent. Tacitus historiarum IV. omnem pudorem nox ademerat. Ita nos decet lucis tantæ composes omnia agere quàm honestissimè.

Luther. Die nemo operatur, quæ in tenebris solet operari, quilibet alterum veretur, & comparat se, ut vivat honestè. Vulgò dicitur: Nox pudore vacat, id verum est, quare & eâ homines noctu faciunt, quorum ipsos die puderet; dies autem pudore pollet, exigit conversationem honestam. Eodem se habere modo debet vita Christiana, nempe ut nihil admittas, cuius te pudere possit, etiamsi omnia tua universæ orbis videret. Nam qui ita vivit & operatur, ut agrè ferat, sua omnia ab omnibus videri, & audiri, totamq; vitam suam palam cunctis innotescere, is omninò Christo indignam vitam vivit.

AD EPIST. AD ROM. CAP. XIII.

ἢ κῶμοις] κῶμοι sunt nocturnæ amationes, unde κομάζειν. Vide
Idyllium Theocriti κωμασῆν, & Sap. XIV. 23. 2. Macc. VI. 4.

ἢ μέθαις] Nam & potari solet de nocte: 1. Thess. V. 7.

ἢ κοιταῖς] κοίτη est congressus viri cum muliere, ut diximus su-
prà IX. 10. Dixit autem pluraliter κοιτάς, ut exprimeret concubitus va-
gos, ex quibus quæ & quor sequantur mala, facundè hic edisserit suo
more Chrysostomus.

ἢ ἀσελγείαις] Est ἀσελγεία vox Græca satis latè patens, & o-
mnia comprehendens quæ lascivè, libidinosèq; fiunt, sed hîc ea intelli-
gi putem, quæ fiunt contra sexuum leges. Nam & Æschines contra
Timocratem hoc sensu utitur. In Glossario ἀσελγεία impudicitia. Sene-
ca de talibus: quibus abscondendis nulla satis atra nox est, libro 1. de Naturâ
cap. 16.

Non hæc sunt opera tenebrarum *universa*, quæ deponere jubet hîc
loci Apostolus, quod D. Majori visum: sed quia iahæret adhuc similitu-
dini evigilantium è somno, peculiariter illa cõmemorantur, quæ otium
& securitas, vel torpor & somnus secum trahere solet; uti sunt *comesja-
tiones & ebrietates, cubilia & lascivie*, quæ contra præceptum sextum pu-
gnant: & quæ connexa illis sunt, *contentio, & fervor*, quæ quinto præcepto
aversantur. Quemadmodum ex adverso per *arma lucis* non tam virtutes
contrariæ, quales sunt *temperantia, sobrietas, castitas, verecundia, studium
concordiæ, & longanimitatis*, designantur, quàm illa quæ in armamentario
Spiritus S. ad πνευπλίαιν sacram sistuntur, Eph. VI. 11. seqq. uti sunt *veritas,
justitia, Evangelium pacis, scutum fidei, galea spei, gladius verbi divini, tela o-
rationum*: ad quæ arma spiritualia ea quæ hîc circa honestam ambula-
tionem requirit Apostolus, quædam potiùs adminicula censenda sunt,
& *περσκειμένα*, vel requisita ad id necessaria, ut arma illa rectè tracten-
tur, iisq;ve fortiter præliemur, quàm cum armaturâ ipsâ confundenda:
quemadmodum *temperantia, castitas, fuga iræ & emulationis indebitæ* ad
requisita boni militis quidem pertinent, non verò ipsa ejus arma sunt.
Quo pacto Apostolo 1. Thess. V. 6. 8. vigilantiam & sobrietatem ab ipsis
armis, quæ induenda sunt, *fidei, dilectionis & spei* distingvere placuit. El-
lipsis autem hîc est præpositionis *ἐν*, ex præcedentibus repetenda, *ἐν
κῶμοις*. Κῶμος autem, annotante Erasmo, Græcis Deus est temulentia (quem
quidam ob ὁμοφωσίαν Ψῆδ, Camos esse volunt, idolum illud Moabit arum, cæ-

ANNOTATA ANTI-GROTIANA

38.
 juxta Num. XXI, 29. 1. Reg. XI. 33 Jer. XLIX. 46. fit mentio, notantē Drusio anim-
 advers. l. 1. c. 56.) Eodemq; nomine vocatur convivium procacius ac juvenile. Quin
 & cantiones ac saltationes lascivæ Græcis κῶμοι dicuntur: unde & comœdia
 dicta est. Aretius in h. l. κῶμοι comesatio est scurrilis, in quâ sales & di-
 cteria liberiora regnant. Syrus pro κῶμοις habet ~~κῶμοις~~ in Musica, per
 Synecdoch. intelligens illa profusa convivia, de quibus Job. XXI. 12. Es. V. 11. 12.
 Amos VI. 5. 6. quæ præter exquisitos cibos conjunctam etiam habent Musicam pro-
 fanam, spurcam & inhonestam, ut observat B. Glasius p. 107.

Non autem est cur voces illas κοίταις καὶ ἀσελγείαις ita restrin-
 gamus; quum peccata omnis generis contra sextum præceptum iis com-
 prehendantur, (κοίταις juxta Hesychium γυναικῶν ὀπιθυμίαι & ἐμβασ-
 κοίταις dicuntur.) & ἀσελγείαις generalius dicantur in Scripturâ Marc.
 VII. 22. Gal. V. 19. Eph. IV. 19. 1. Pet. IV. 3. 2. Pet. IV. 3. 2. Pet. II. 18. Jud. v. 4. Sap.
 XIV. 25. Interpres Demosthenis in Orat. καὶ Μειδία ita habet: Φαμὲν ἡ
 ἡμεῖς, ὅτι ἀσελγῆς λέγεται, ὃ μὴ μετέχων, μητὲ δικαιοσύνης, μητὲ ἀρετῆς.
 Dicitur tamen peculiariter ἀσελγεία de lasciviâ. Philo l. 1. de vitâ Mo-
 sis, καὶ τῆς τῶν γυναικῶν ἀσελγείας καὶ ἀγνοασίας per mulierum obscenam
 libidinem, & protervam petulantiam. Lucianus, ἀσελγέες ἐργὶ τῶν ὄνων, asini
 lasciviores; siquidem hoc animal libidinosissimum sit. Videtur ἀσελγείας
 dicitur adhiberi pro obscenitate, & stuprorum flagitiosâ consuetudine. De-
 ducunt vocem à Selge oppido à Lacedæmoniiis condito, in quo aliqui
 homines temperantes & fugales, cum Strabone l. XII. & Suidâ in dictio-
 ne ἀσελγεία, collocant, ut α sit ἐρηλικόν: alii cives ejus faciunt impro-
 bos, & petulantes, ut α sit epitheticon. Vid. Scapula in Lex. Plinius L. XV.
 H. N. c. 7. & l. XXIII. c. 4. Selgitici olei meminit, quod nervis valdè uri-
 le. Id Selgitarum invenisse lasciviam tradunt, ut vires luxu & libidine
 deperditas restituerent, nervosq; debilitatos confirmarent. Syrus & Arabs
 exposuere pro μὴ κοίταις ἀσελγείαις.

“ μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ] μετωνομικῶς per ἔριδι hic intelligit convicia, per
 “ ζήλον, id est, iram, pugnas. Sic τὸν εἰς θάνατον ἀγόντα ζήλον, dixit Clemens
 “ in Epistolâ ad Corinthios. Utrumque consequi solet, cum violenti-
 “ am, ùm scortationem.

Redtè B. Glasius: Conjungit hoc versu Apostolus tria paria vitiorum, quæ
 totum orbem percurbant, & omnium vulgarissima sunt: videl. luxum in cibo &
 potu, lasciviam cum suâ mollicie, & mentis superbiam cum suâ contentione, &

am-

AD EPIST. AD ROM. CAP. XIII.

emulatione. Thomas de Aquino in h. l. dicit, apostolum ponere ea, quæ pertinent ad corruptionem appetitus 1. concupiscibilis, cujus corruptio est intemperantia (1) circa cibos: non in comesationibus; (2) circa potum, & ebrietatibus; (3) circa corporalem quietem, non in cubibus; (4) circa Venerea, & impudicitias. 2. Irascibilis, non in contentione & emulatione.

v. 14. ἀλλ' ἐνδύσαθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.

Ait Chrysostomus etiam suo tempore loquendi genus frequens fuisse: ὁ δὲ ἴνα τὸν δὲ ἴνα ἐνδύσασθε, ad significandam intimam quandam conjunctionem. Sic Χριστόν ἐνδύσαθε Gal. III, 27. Sic & novus homo indui dicitur Eph. IV, 24. Coloss. III, 10. & misericordia Coloss. III, 12. Christum induere, est qualitates ejus imbibere. Sicut dicitur & homo indui veste, & vestis ab homine, sic homo induit spiritum, & spiritus hominem. Jud. VI, 34.

καὶ τῆς σαρκὸς προνοίαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἁλιθμίαν.

Carnis curam negerite: Et quia hoc generaliter dictum male poterat accipi, quasi nec valetudo curanda esset, addidit, ad cupidines, explendas scilicet, & indistinctè, ut Epicurus dixit: ἅ γὰρ ἔγωγε ἔχω ἢ νοήσω τ' ἀγαθόν, ἀφαιρῶν μὲ τὰς διὰ κυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν ἢ τὰς δι' ἀφροδισίων καὶ τὰς δι' ἀκροαμάτων καὶ τὰς διὰ μουσικίας. Προνοίαν ποιεῖν, idem quod προνοεῖν, supra XII, 17. 1. Tim. V, 8. ⲚⲔⲱ.

Conjunctionem quandam cum Christo notari admittimus: quæ verò fit per fidem, utpote quæ induimus Christum, Gal. III, 26. 27. h. e. apprehendimus Christi justitiam & obedientiam, eandemque nobis applicamus; uti vestis assumi & applicari solet, de quæ veste justitie Es. LXI, 10. quæ etiam vestis nuptialis est, quæ in hospitibus dignis requiritur Matth. XXII, 11. vestis illa, quæ nuditatem nostram spirituales, vel τὴν αἰχρύνην τῆς γυμνότητος nostræ, unicè tegere possumus, Apoc. III, 18. c. XVI, 15. quæ ipse nos circumdat, vestit & ornat Es. LXI, 10. Joh. III, 29. quamque ab ipso accipere oportet Apoc. III, 18. Alia verò est induitio novi hominis, alia induitio

D

Christi

ANNOTATA ANTI-GROTIANA

Christi: hac fit in regeneratione, & per fidem: illa fit in renovatione, & per sanctificationem. Ad novi hominis induitionem pertinet induitio misericordiae, & aliarum virtutum, Col. III, 12. non autem ad induitionem Christi, quæ hîc ab operum & armorum lucu induitione accuratè distinguitur: non enim hîc aliqua ταυτολογία, ac in tam concinnâ similitudinis Apostolicæ explicatione inanis repetitio statuenda: sed, juxta B. Mylium quidem argumenti potius, quàm explicationis sensum hoc habet q. d. sic futurum ut Christo verè ipsos semel indutos fuisse in baptismo palam constet. Baptismus enim est, quo Christum induunt, quot quot eo fruuntur Gal. III, 27. Bonorum operum studio non tam induitum quàm indutum esse Christus ostenditur. Multa autem tùm dicuntur fieri cum incipiunt fieri manifestiora; vel, quod convenientius videtur: quum renatum ceu militem Christianum velit armatam spiritualibus armis, adversus hostes, quum velit eum ἀρμηδόνως περιπατεῖν, ut in die lucæ Evangelicæ par est, fugiendo ea, quæ noctis sunt, 1. Thess. V, 7. & tenebrarum operibus sese non involvendo; jam quomodo & pugnare contra hostes, & ἀρμηδόνως ambulare possumus, summam duobus monitis complectitur: Si nempe primùm Christum induerimus per fidem, quâ vel imprimis ad pugnam & victoriam opus est, Eph. VI, 16. 1. Job V, 1. & porro περινοία τῆς σαρκός, providam curam carnis, quæ facillè conspirat cum hostibus externis, Satanâ & mundo, habeamus, ne in eiu concupiscentias consentiamus, illisq; inescemur aut seducamur. Carnis περινοίαν ποιῆσθαι, vel curam eius gerere debemus, ne eis ἰπθυμίας, in pravam concupiscentiam, uti prona est, ruat; adeoq; accuratè & providè circumspicere, & curare debemus, quod voce περινοίας infinnatur, ne caro nos suis concupiscentiis decipiat, ac spiritui prævaleat, utpote quæ semper concupiscit adversus spiritum, Gal. V, 17. unde oportet ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἰπθυμίων, ἀλλήως στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς 1. Petr. II, 11. & πνεύματι ταῖς περᾶσαι τῶν σώματων θανατῆσθαι, Rom. VIII, 13. Confundit autem Grotius corporis & valetudinis curam, quæ hîc non attenditur, neque induitioni Christi connexa, vel homogena est, & ad Scholam Medicam potius, quàm Theologicam pertinet: & τὴν τῆς σαρκός περινοίαν, quæ de carnis provido regimine, & circumspicendâ gubernatione

AD EPIST. AD ROM. CAP. XIII.

bernatione, ne malevadæ carni assentiamur, sed eandem compescamus & debemus, ac subjugemus, & crucifigamus cum omnibus concupiscentiis, Gal. V, 24. intelligenda. Nonnulli eodem sensu *σαρξὸς ἐπιθυμίας* dicunt illud esse, quod caro providet & svadet; adeoque prohibeas ne faciamus carnis curam, vel id quod svadet caro, ad concupiscentias pravas perpetrandas. B. Lutherus sectatus est Theophylacti sensum: qui ita habet: *Nihil sanè quò minùs carni providendum sit, impedit, sed illi ne ad voluptatem & luxum indulgeatur, injungit; perinde ac si dicat, carnis duntaxat ad sanitatem, non ad continentiam habenda est ratio. Nec enim dici providentia posset, quæ carni flammam & incendium excitaret, & ignis caminum & gebennam illi succenderet.* Similiter Philippus, D. Georgius Major, Beza, Dav. Pareus, Cornel. à Lap. Estius, B. Mylius, B. Hunnius. B. Balduinus, Carnis, inquit, curam ne feceritis in desideriis. Non prohibet omnem carnis curam, sed eam saltem, quæ fit in desideriis, hoc est, excessum vitari vult, ne pravi adfectus naturæ nostræ adherentes, nobis irritamenta fiant ad lasciviam, quæ extinguitur omnis fervor pietatis, omne studium bonestatis. B. Er. Schmiedius, aliàs, inquit, licet τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας νοεῖται, modò ne id fiat eis Ἰσχυρίας. Sed vox *σαρξὸς* carnem potius, quàm corpus designare solet, & convenientior est illa significatio, quæ cum induitione Christi per fidem conjungitur cupiditatum pravæ coërcitio: in quo consentientem habemus Flacium in Glosa: *Glasium*, l. c. Grocius hic Sociniani interpretibus consonat, è quibus Crellio in h. l. Christum induere est eandem vitæ rationem amplecti, quæ Christus tum præceptum tum vitæ exemplo docuit: Carnis autem curam non gerendam esse ad cupiditates ab Apostolo ita juberi censet, ne hujusmodi corporis cura suscipiatur, eiq; tantum indulgeatur, ut luxuriet, & in varias cupiditates excrescat, atq; ad eas explendas sese accingat. Schlichtingius à Bukoviz de priori membro: indui, inquit, dicitur persona alicujus, cum is imitatione quædam & assimilatione exprimitur. Sic igitur & nos personam Domini JESU
Chri.

2.
10
ANNOT. ANTI-GROT. AD EPIST. AD ROM. c. XIII.

Christi induere debemus, ut ejus sanctissimos mores in omnibus imitemur, & exprimamus. Sed ubi in sacris Christi induitio ita accipitur, ut ejus imitatio designetur, non invenire licet: neque usquam occurrit phrasis illa induere personam Christi, aut hinc per Christum intelliguntur ejus virtutes, ac mores. De posteriori sic habet Schlichtragijs: Curanda quidem est caro, cum sit animi habitaculum, & instrumentum, ac pars nostri, neque ego cuiquam curationi carnis interdico, sed hoc volo, ne carnis curam geratis ad cupiditates. Sed non prescribere hic curam sanitatis, aut necessitatis corporalis voluit Apostolus; neque gemina est Apostoli sententia; hoc est; non jubet & carnis curam gerere, vel ea quæ corpori necessaria ad sustentationem sunt curare; quod licitum, & ad hanc vitam necessarium esse, nemini dubium erat: & carnis cupiditatibus non indulgere: quod ab illo prorsus diversum est. Sed unica est sententia simplex: ne providam curam carnis, id est, prave carnalis concupiscentiæ geramus, ad explendas ejus libidines. Vox σαρξὶς in eodem colo semel posita non potest geminam habere significationem, adeoque & synecdochice corpus simul notare, partem sc. hominis essentialem, & metaphoricè carnalem concupiscentiam, ut illud quidem curandum sit, hujus verò σαρξὶς non sit habenda: neque carnalis concupiscentia tantum corporis est, sed imprimis animæ, quæ ejus est ἀσώτην δεικνύου. Denique si vox σαρξὶς pro corpore humano acciperetur, ut cura ejus præcepta, libidines verò vel concupiscentiæ prohibitiæ simul sint, non purè negativum adhibuisset mandatum Apostolus, carnis providentiam ne geratis, ad libidines: ut taceam quod de vitandis corporeis libidinibus jam antea monnerit, ne sc. comessationibus, nec ebrietati indulgeant, nec Vacuæ tantum litent, & somno, non in cubilibus, nec Veneri sese mancipent, non in impudicitia. Post tam prolixam à corporeis libidinibus, luxu, molliæ, ac lasciviâ dehortationem καὶ μερομερὸν & per partes institutam, quid attinebat nunc addere monitum, ne curam corporis ad libidinem gerant?

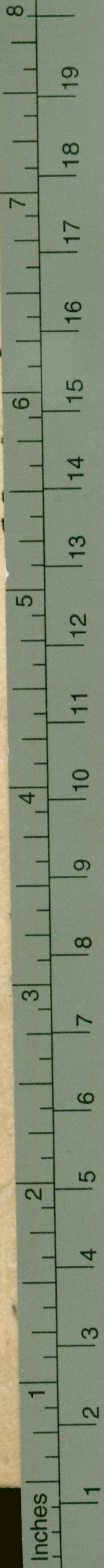
✓
00 A 6436

ULB Halle 3
004 931 300

KD 18

B.I.G.

Farbkarte #13

Centimetres

Black	Black
3/Color	3/Color
White	White
Magenta	Magenta
Red	Red
Yellow	Yellow
Green	Green
Cyan	Cyan
Blue	Blue

POSTOLICÆ
Epistolæ Cap. XIII.

CHRISTIANI

ERGA MAGI-

PROXIMUM,

ET IPSOS,

ANTI-GROTIANIS,

AS,
SIDE

RO

nifico atq; Excellentissimo

IO CALOVIO,

rio, Eccl. V Vitteb. Pastore

tendente Generali vigilantissimo,

Adessore Gravissimo,

nô semper colendo opere ac suspiciendô,

NDENS

Brockmayer/Torgens.

si Pastor Substituens,

quisitioni,

br. A. O. R. cl. Isc LXXII.

e, exhibebit.

BERGÆ,

ELIS MEYERI,